

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2008-2009

9 oktober 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over het project grijswater en de uitbreiding ervan voor landbouwers

1

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over het hergebruik van bodemassen

2

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over het project grijswater en de uitbreiding ervan voor landbouwers

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb hierover al een vraag om uitleg gesteld op 8 november 2007, dat is ondertussen bijna één jaar geleden.

Het project grijswater is reeds langer bekend binnen de industriële bedrijven. Waar het oorspronkelijk de bedoeling was om recyclagewater via speciale leidingen naar de meewerkende bedrijven te sturen, bleek al vlug dat de verdere zuivering van het water tot drinkwaterkwaliteit en het verdelen van het water via de gewone drinkwaterleiding goedkoper was. De deelnemende bedrijven ontvangen het water aan een verlaagd tarief, gesubsidieerd met Europese middelen en via een financiële bijdrage van de Vlaamse overheid. De deelnemende bedrijven zorgen voor een afbouw van hun diepgrondwaterwinning.

Omdat ook de landbouwsector water oppompt uit het Landenaan en de Sokkel, en ook hier de vergunningverlenende overheid beperkingen oplegt om deze winningen op korte termijn af te bouwen, is de sector op zoek naar alternatieven.

Uit uw antwoord van 2007 bleek dat u de administratie de opdracht had gegeven om in overleg met het beleidsdomein Landbouw en de andere betrokken partijen een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering voor te bereiden waarin de bepaling en de criteria voor een mogelijke betoelaging van grijswaterprojecten voor de landbouw door de gewestelijke overheid worden opgenomen.

We zijn ondertussen dus bijna een jaar verder en ik had u graag een aantal vragen gesteld. Wat is de huidige stand van zaken in dit dossier? Hoeveel staat men ondertussen met het ontwerp van besluit om de bestaande wetgeving in de huidige vorm inzake het project grijswater uit te breiden naar de landbouw? Welke stappen dienen nog te worden gezet? Moeten er nog knelpunten weggewerkt worden? Hebt u een idee wanneer het besluit ter goedkeuring kan worden voorgelegd? Ziet u nu effectief een mogelijkheid om het project grijswater uit te breiden naar de landbouwsector zodat het mogelijk wordt om de landbouw te voorzien van kwaliteitsvol drinkwater aan een betaalbare prijs? Kan het project

uitgebreid worden naar bedrijven die vandaag nog geen diepgrondwaterwinning hebben, omdat ze op basis van een uitbreiding of om een andere reden hun waterbehoefte zien stijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Verfaillie, in mijn opdracht heeft de administratie Leefmilieu een overleg georganiseerd met het Departement Landbouw en Visserij omtrent de uitwerking van een subsidieregeling voor de levering van grijswater aan de landbouwsector. Na dat overleg heeft mijn administratie een eerste aanzet gegeven tot een ontwerp van besluit houdende het toekennen van een gewestbijdrage voor de uitbouw van circuits voor agrarisch water ter bescherming van de kwetsbare watervoerende lagen. Hierbij werd een maximale analogie met het bestaande besluit van 11 juni 2004 nagestreefd.

Dit voorontwerp van besluit werd op 10 april 2008 overgemaakt aan het Departement Landbouw en Visserij. In een eerste reactie heeft het Departement Landbouw en Visserij een aantal technische bedenkingen overgemaakt waarbij vooral vragen worden gesteld omtrent de kwaliteits- en leveringsgaranties die geen onoverkomelijk probleem vormen. De grootste zorg van het Departement Landbouw en Visserij was evenwel het gebrek aan middelen op de Landbouwbegroting om het project mee te kunnen financieren.

Gelet op het feit dat de landbouwsector op middellange termijn naar alle waarschijnlijkheid geconfronteerd zal worden met watertekorten, heb ik tijdens de voorbije onderhandelingen over de ontwerp-begroting 2009 de problematiek met de minister-president, die ook minister van Landbouw is, besproken. Er is een principiële toestemming om in de nodige middelen te voorzien. Ook op mijn begroting beschik ik over de nodige middelen.

Wat de juridisch-technische kant van de zaak betreft, wordt nog overwogen om de nodige wijzigingen in het bestaande besluit te integreren of om een nieuw en analoog spiegelbesluit op te stellen van het huidige grijswaterbesluit voor de industrie.

Deze knoop kan op korte termijn worden doorgemaakt. Het is daarna uiteraard de bedoeling dat de regering een definitief besluit neemt. Daartoe moet de normale procedure worden doorlopen met een voorafgaande adviesvraag aan de Inspectie van Financiën, een principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, een adviesvraag aan de Raad van State en eventueel ook aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

(SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad). Daarna kan hopelijk een definitieve goedkeuring van de Vlaamse Regering volgen. De afgelopen tijd heb ik geleerd dat een timing vastleggen, gevaarlijk kan zijn, maar als ik een optimistische inschatting mag maken, moet het in principe mogelijk zijn om tegen het eind van dit jaar of het begin van volgend jaar een splinternieuw besluit te hebben.

De mogelijkheden op het terrein werden reeds onderzocht door de provincie en de drinkwatermaatschappijen Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) en Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA). Uit dat onderzoek blijkt dat er technische mogelijkheden bestaan om grondwater te vervangen door oppervlaktewater en ook dat er voldoende interesse binnen de landbouwsector bestaat. Op uw vraag of ik mogelijkheden zie en of er evoluties zijn in dit dossier is mijn antwoord dus: "Heel zeker." Er is nog geen definitief besluit en zoals we allen weten, laten sommige besluiten langer op zich wachten dan andere, maar hier wordt alles in stelling gebracht om een oplossing te vinden tegen het einde van dit jaar of het begin van volgend jaar.

Het huidige subsidiebesluit beoogt een afbouw van het gebruik van grondwater uit kwetsbare lagen. De substantiële reductie van waterwinningen in kwetsbare waterlagen is een expliciet criterium in het grijswaterbesluit. Binnen de lopende projecten is de afbouw van de grondwatervergunning dan ook een expliciete randvoorwaarde geweest voor de deelname aan het project. Het volume grondwater dat wordt vervangen, wordt als grijswater beschouwd en kan aan een gereduceerd tarief worden geleverd.

Het is absoluut de bedoeling dat een eventueel nieuw besluit zo dicht mogelijk aansluit bij het bestaande besluit, om de eenvoudige reden dat dat besluit werd goedgekeurd door de Europese Commissie. We hebben hier dus alle belang bij. De invulling van een bijkomende vraag naar proceswater kan niet via de levering via het huidige grijswaterbesluit gebeuren, en dus is er een nieuw besluit nodig.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw deskundig en goed antwoord, waar ik heel tevreden over ben.

Ik zou nog graag vernemen hoeveel kredieten u ter beschikking stelt, maar daar de begroting nog niet goedgekeurd is, kan ik deze vraag misschien beter stellen tijdens de begrotingsbesprekingen. Misschien hebt u er al zicht op?

Minister Hilde Crevits: Ik heb u gezegd dat we een principieel akkoord hebben om via gezamenlijke kosten

te werken. Uit de begroting van 2009 zullen de exacte cijfers blijken, het lijkt me een beetje gek om daarop vooruit te lopen. Het is natuurlijk evident dat wanneer we erin slagen om een subsidiebesluit uit te werken, ook in de nodige middelen moet worden voorzien om dat uit te voeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over het hergebruik van bodemassen

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, jaarlijks worden in Vlaanderen ongeveer 1,2 miljoen ton huishoudelijk afval en daarmee vergelijkbaar bedrijfsafval verbrand. Daarbij komt ongeveer 250.000 ton aan bodemassen vrij na verbranding.

De bodemassen zijn grove asdelen die na de verbranding op de bodem van de verbrandingsinstallatie blijven liggen. Ze bestaan in grote mate uit onverbrand en gesmolten materiaal zoals gesteente, keramiek, metalen en glas. Het gesmolten materiaal bestaat dus uit donkere glazige fragmenten en metallische korrels zoals aluminium.

Volgens een studie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) over de beste beschikbare technieken (BBT) voor behandeling van bodemas voor huisvuilverbrandingsinstallaties, blijkt dat slechts een beperkte hoeveelheid, namelijk 25 percent, kan worden hergebruikt. In de ons omringende landen wordt meer dan 70 percent van de geproduceerde bodemassen nuttig toegepast. De reden voor dit verschil zou te vinden zijn in de beperkingen in het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (VLAREA). Dat zou enkel voorzien in het vrij gebruik van afvalstoffen in een werk.

Mevrouw de minister, ik betreur dit, want als blijkt dat het in onze buurlanden wel kan, waarom kan het dan niet in Vlaanderen? Vlaanderen is toch altijd koploper geweest inzake het afvalbeleid?

Ik wil u daarom de volgende vragen stellen. Erkent u dat Vlaanderen inzake het hergebruik van bodemassen niet goed scoort ten opzichte van de ons omringende landen? De cijfers bewijzen dit. Meent u dat er inzake het hergebruik van bodemassen grotere inspanningen

geleverd moeten worden? De studie toont aan dat verandering mogelijk is. Bent u bereid om op basis van de studie van VITO over de BBT voor de behandeling van bodemas voor huisvuilverbrandingsinstallaties, een herziening van het VLAREA voor te bereiden? Of hebt u een andere oplossing voor deze problematiek?

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag bij deze vraag aan. Uiteraard zijn hergebruik en recyclage te verkiezen boven het storten van afval, en het is ook waar dat we moeten proberen om zo veel mogelijk stofkringlopen te sluiten, maar aan de andere kant moeten we natuurlijk voorkomen dat polluenten zich dispers verspreiden in het milieu, met eventueel hoge saneringskosten tot gevolg. Ik denk aan het voorbeeld van de wegen die destijds met metaalslakken werden opgehoogd en verhard, en nu allemaal moeten worden afgebroken en gesaneerd omdat blijkt dat er te veel zware metalen, onzuiverheden en polluenten in het grondwater uitlogen. Ook dat moeten we afwegen. We moeten de balans tussen die twee vinden. Het kan niet zijn dat we de VLAREA-normen nu dermate versoepelen dat, bij wijze van spreken, alle bodemassen kunnen worden gerecycleerd als secundaire grondstof als daarvoor de bodem en het grondwater langzaamaan verder worden vergiftigd.

Ik ga ervan uit, mevrouw de minister, dat in de nieuwe VLAREA-normen voor hergebruik van secundaire grondstoffen rekening wordt gehouden met strenge uitloogwaarden en dat ze voldoende streng zullen zijn om de bodem en het grondwater te beschermen tegen het hergebruik van gepollueerde secundaire grondstoffen.

De heer Erik Matthijs: Mevrouw de minister, ik heb nog een praktische vraag. Zijn er momenteel capaciteitsproblemen of mogen we die binnenkort verwachten? Ik verwacht niet onmiddellijk een antwoord van u op deze vraag, maar het is toch belangrijk om er rekening mee te houden dat er niet veel storten voor bodemassen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van den Eynde, uw vraag heeft me de kans geboden om me even te verdiepen in de bodemassen. U hebt terecht opgemerkt dat er een verschil is tussen de finaliteit van onze regelgeving en die van een aantal buurlanden. Ik zal u straks uitleggen waarom dat zo is.

Bodemassen kunnen in Vlaanderen gebruikt worden als bouwstof, bijvoorbeeld als funderingsmateriaal. Overeenkomstig de regelgeving voor secundaire grondstoffen moeten de bodemassen van huisvuilverbrandingsinstallaties voldoen aan de normen van het VLAREA. Een gebruikscertificaat is verplicht. De normen in het

VLAREA werden vastgesteld op basis van onderzoek, uitgevoerd door VITO. Het uitgangspunt daarbij was dat er moet worden voorkomen dat er schade ontstaat aan het milieu of de volksgezondheid door het gebruik van secundaire grondstoffen. Onbehandelde bodemassen voldoen niet aan de normen. Belangrijk is dat ook na een behandeling in een asbehandelingsinstallatie, niet altijd een VLAREA-conforme secundaire grondstof ontstaat. Ik ben geen wetenschapper, maar men heeft me verteld dat vooral het gehalte aan koper de kritische factor is.

De regelgeving in onze buurlanden heeft een andere finaliteit dan de Vlaamse. Onze normering is opgesteld met het oog op een vrij gebruik als secundaire grondstof. In Nederland en Duitsland bestaat een specifieke wetgeving die toelaat om afvalstoffen als secundaire grondstof te gebruiken in speciale gebruiksgebieden, bijvoorbeeld in onderfunderingen, waarbij de bodemassen worden afgeschermd door een reeks technische maatregelen. De afvalstof wordt om die reden aan minder strenge normen getoetst dan in Vlaanderen.

De oorsprong van dit verschil is de keuze die indertijd door de Vlaamse Regering werd gemaakt. De Vlaamse Regering opteerde voor vrij gebruik zonder al te veel beperkingen, waardoor de afzet aan strengere normen onderworpen is en de assen minder vlot hun weg vinden richting bouwstof.

Mijnheer Matthijs, de afzet vormt vandaag geen probleem. Een groot deel van de bodemassen die moeilijk behandelbaar zijn, wordt immers rechtstreeks gebruikt op stortplaatsen als structuurmateriaal. De heer Martens stelt dan wel dat dit minder goed is dan recyclage, maar ik heb zopas uitgelegd hoe het komt dat ze bij ons minder makkelijk gebruikt kunnen worden.

Dat gebruik wordt door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) beschouwd als het storten van afvalstoffen, maar is niet heffingsplichtig, omdat op de verbrande afvalstoffen reeds een heffing betaald werd. Dit is het non-bis-in-idemprincipe: men kan geen twee keer een heffing opleggen.

Daarnaast wordt ook een gedeelte uitgevoerd naar Nederland en Duitsland, want daar is de regelgeving een beetje anders. In het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen' werd erin voorzien dat de uitvoer van bodemassen naar EU- en OESO-landen mogelijk is, mits voldaan wordt aan de wetgeving van het ontvangende land en de gebruikte asbehandelingstechniek als BBT beschouwd wordt. Dat zijn de twee voorwaarden.

Een optimalisatie van de afzet van VLAREA-conforme bodemassen wordt opgenomen in het programma van de OVAM en heeft tot doel het stimuleren van de afzet

van gerecycleerde producten. Naast het milieuhygiënische aspect is het in dat verband van belang dat bodemassen ook bouwtechnisch geschikt zijn om te gebruiken in bijvoorbeeld de wegenbouw. Indien via proefprojecten kan worden aangetoond dat behandelde bodemassen hiervoor geschikt zijn, kunnen ze opgenomen worden in de lastenboeken van de overheid, bijvoorbeeld in het Standaardbestek 250.

Op dit ogenblik loopt er een globale evaluatie van de huidige reglementering voor het gebruik van afvalstoffen als secundaire grondstoffen. We moeten eventjes de resultaten ervan afwachten, want daaruit zal blijken of een herziening van VLAREA wenselijk en mogelijk is, gelet op de randvoorwaarden en de geschetste problemen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Martens, voor alle duidelijkheid, ik heb niet gesteld dat alle bodemassen zomaar moeten worden gebruikt. Ik heb gevraagd of er eventueel een herziening van het VLAREA mogelijk is naar het voorbeeld van onze buurlanden. Daar worden bodemassen veel meer gebruikt, maar aan de hand van een aantal maatregelen en certificaten, en op voorwaarde dat de nodige veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen. Ik begrijp dat er momenteel nog een aantal proefprojecten lopen, dat er een evaluatie op komst is en dat er nadien eventueel een aanpassing kan komen waardoor we in Vlaanderen meer bodemassen kunnen recupereren in plaats van ze uit te voeren naar het buitenland.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, we moeten toch eens nadenken over onze benadering. Die komt erop neer dat er ofwel vrij gebruik is ofwel gecontroleerd gestort wordt. Misschien moeten we die benadering herzien zodat licht verontreinigde secundaire grondstoffen aan de hand van heel strenge criteria – ik denk aan het voorbeeld van Nederland met de IBC-aanpak: isoleren, beheren en controleren – een bestemming als secundaire grondstof kunnen krijgen. Ik kan er perfect inkomen dat wanneer een dijklichaam wordt aangelegd met een bentonietlaag, een drainagesysteem en peilputten om de waterkwaliteit in de omgeving te controleren, en alles perfect wordt geïsoleerd en afgedekt van het milieu, er licht verontreinigde secundaire grondstoffen, niet-vormgegeven bouwstoffen, in verwerkt kunnen worden, zodat geen primaire grondstoffen moeten worden aangesproken om dergelijke dijklichamen aan te leggen. Misschien is deze benadering het overwegen waard.

Omdat het maar een paar pollutanten zijn die het hergebruik van bodemassen in de weg staan – koper en zink zijn de meeste fragiele parameters waardoor de VLAREA-normen voor hergebruik meestal worden overschreden –

vraag ik me af of ter zake geen taak is weggelegd voor het productbeleid. Ik weet wel dat dit een federale bevoegdheid is – of dat dit nog steeds een federale bevoegdheid is – maar wanneer er controle is op de ingang van het te verbranden materiaal, kan natuurlijk ook de kwaliteit van de output worden beïnvloed. Dat kan ertoe leiden dat er meer bodemassen kunnen worden gerecycleerd onder de bestaande VLAREA-normen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
